

Činoherní čtení

Ve Smečkách 26, Praha 1

ČERVEN 2007

**Ondřej Sokol a Martin Hilský
na zkoušce Hrdiny západu**

Premiéra

John Millington Synge

HRDINA ZÁPADU

The Playboy of the Western World

„Myslíte, že by takhle všichni mohli slavit rozenýho blba?“

Překlad: **Martin Hilský**

Režie: **Ondřej Sokol**

Scéna: **Adam Pitra**

Kostýmy: **Katarína Hollá**

Hudba: **Shannon**

Hrají: **Jaroslav Plesl, Michal Pavlata, Vladimír Kratina, Kateřina Lojdová, Matěj Dadák, Ivana Wojtylová, Otmar Brancuzský, Marek Taclík, Markéta Stehlíková, Marika Šoposká, Ida Sovová, Stanislav Štícha.**

Premiéra 20. června 2007

V dobré hře musí mít každá věta svou vůni jako ořech nebo jablko. Takový dialog nemůže ovšem psát ten, kdo žije mezi lidem, jehož ústa jsou pro poezii mrtvá. V Irsku bude ještě nějaká léta žít ona lidová obrazotvornost, bujná, nádherná a zároveň křehká, takže těm z nás, kteří se chtějí věnovat psaní, je již do vinku dána příležitost, jaké se nedostává básníkům v končinách, kde jaro národního života je již dávno to tam, po žních zbyla jen vzpomínka a ze slámy jsou vepřovice.

J. M. Synge

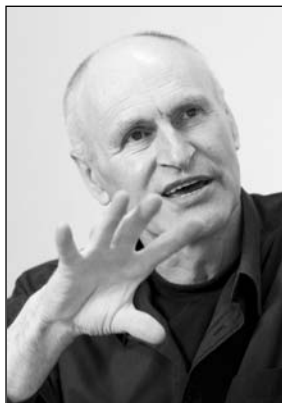
„Není mnoho dramát, v nichž by si autor tolik zahrál se svými diváky, tolik se nažongloval s jejich pocity a tolikrát je rozmarně přinutil přeregulovat si ohnisko představitosti, aby dosáhl svých cílů. *Hrdina západu* využívá směle divadelních možností a je dobrým příkladem, jaké výstřednosti si může dramatik dovolit.“

J. L. Styan (*Černá komedie*)

„*Hrdina západu* je záhadná hra, a čteme-li ji či vidíme poprvé, obvyklou reakcí je naprostý úžas. Tento úžas je však zcela na místě. V *Hrdinovi západu*, stejně jako v jiných komediích, Synge úmyslně využívá vzorce nestabilní a fluktuující konvence, takže nejistota a zmatek jsou zabudovány do dramatické strategie hry. K jejímu významu nevedou žádné zkratky. Umělecký úspěch *Hrdiny západu* spočívá právě v tom, že přesně realizovaná struktura drží pohromadě různé akční mody a vytváří složitý, rezonující celek.“

N. Grene (*Přístupy k Hrdinovi západu*)

MARTIN HILSKÝ, překladatel

V letech 1989-1998 stál v čele ústavu anglistiky a amerikanistiky FF UK, nyní zde působí jako profesor. Patří k našim předním překladatelům Shakespearova díla.

Originalita Syngova jazykového experimentu spočívala v tom, že angloirština jeho překladů a her umožňovala kontakt s velkou anglicky mluvící čtenářskou a diváckou obcí, ale zároveň si zachovala irský ráz a zcela svébytnou básnickou kvalitu. Jako by Synge obratným jazykovým manévrem vpašoval irštinu do angličtiny

a podrobil „velký“ jazyk „malému“, podobně jako si Christy Mahon podrobuje starého Mahona v závěru *Hrdiny západu*. (...)

Přál jsem si, aby výsledný text překladu měl dvě vrstvy, aby v každodenní próze byla ukryta báseň, aby próza jednotlivých replik měla skrytý tep, vnitřní pulzování přirozené jako dech. V určitých emocionálně vypjatých situacích se pak tato struktura stane zcela zjevná, upozorní sama na sebe a připomene, že Syngův jazyk, ač vždy přirozený a přesně vytvarovaný na danou divadelní situaci, je zároveň jazykem vynalezeným.

Přál jsem si, aby právě rytmus řeči se stal nositelem oněch významů, které ve hře nejsou vysloveny explicitně, aby nepřímou připomněl mytický substrát *Hrdiny západu* i orální tradici, z níž Syngův jazyk vyrůstá.

Snad ze všeho nejvíce jsem si však přál, aby ve hře nezaznělo jediné šedivé a neradostné slovo a aby se překlad alespoň přiblížil tomu, co Synge památně napsal v úvodu k *Hrdinovi západu*: „V dobré hře musí mít každá věta svou vůni jako ořech nebo jablko.“

Martin Hilský (*Poznámka o překladu*)

Jaroslav Plesl
CHRISTY MAHON

JAMU (abs. 1999)
Angažmá: 1999-2001 Městské divadlo
Zlín, od 2001 Dejvické divadlo

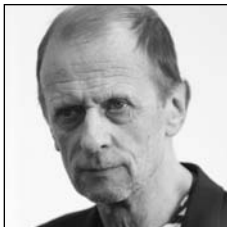

Matěj Dadák
SHAWN KEOGH

JAMU (abs. 1997)
Angažmá: 1997-99 Husa na provázku,
od 2000 Činoherní klub

Michal Pavlata
MAHON

DAMU (abs. 1967)
Angažmá: 1967-69 DJP Kladno – Mladá
Boleslav, 1969-91 Divadlo E. F. Buriana,
1991-94 MDP, od 1994 Činoherní klub

Marek Taclík
JIMMY FARRELL

DAMU (2000)
Angažmá: 1998-2001 CD 94, 2001-04
Činoherní klub, 2004-06 Dejvické divadlo

Kateřina Lojdrová
MARGARETA FLAHERTYOVÁ

Pražská konzervatoř (abs. 1995)
Angažmá: 1995-99 Městské divadlo
Mladá Boleslav, 2000-2007 Divadlo
ABC / MDP

Markéta Stehlíková
SÁRA TANSEYOVÁ

Státní konzervatoř v Ostravě,
DAMU (abs. ročník)
Divadlo Disk: *Království, Don Juan,*
Paní ministrová, Autobahn
ČK: *Dámský krejčí* (Pomponette)

Vladimír Kratina
MICHAEL JAMES FLAHERTY

DAMU (abs. 1975)
Angažmá: 1975-77 DVÚ Hradec Králové,
1977-78 Činoherní studio Ústí nad
Labem, 1978 Dílna 24, 1979-88 Atelier
– Y Praha, 1988-93 Činoherní klub

Marika Šoposká
ZUZANA BRADYOVÁ

Pražská konzervatoř (3. ročník)
ČK: *Nebezpečné vztahy*
(Cecilie de Volanges)

Ivana Wojtylová
VDOVA QUINOVÁ

Státní konzervatoř v Ostravě (abs. 1982)
Angažmá: 1982-2002 Český Těšín
ČK: *Nebezpečné vztahy*
(Paní de Volanges)

Ida Sovová
HONORA BLAKEOVÁ

Pražská konzervatoř (abs. ročník)
DIK v Žižkovském divadle:
Krvavá svatba, Píknik

Otmar Brancuzský / PHILLY CULLEN

Angažmá: 1990-93 Horácké divadlo,
1993-94 Klicperovo divadlo HK,
1995-2006 Divadlo ABC
ČK: *Vodní družstvo* (Kleofáš Červenka),
Impresárió ze Smyrny (Fámulus),
Rodinná slavnost (Kim), *Amfitryon* (kapitáni)

Stanislav Šticha
YEATS, VEŘEJNÝ VYVOLAVÁČ

Pražská konzervatoř (abs. 1968)
Angažmá: 1968-75 Západočeské divadlo
Cheb, od 1975 Činoherní klub

IVANA WOJTYLOVÁ

Ch. Hampton: *Nebezpečné vztahy*

V roce 1999 měla v Českém Těšíně premiéru hra Martina McDonagha *Kráska z Leenane*. Režiroval ji Jakub Korčák a ty jsi hrála hlavní roli. Bylo to první uvedení McDonagha v České republice. Co pro tebe tato inscenace znamenala a jak byla přijata diváky?

Tuhle hru jsme si nechali přeložit napůl s panem Bábkem, který ji připravoval pro Divadlo v Řeznické. V té době jsem v těšínském divadle také šéfovala a cítila jsem za tu inscenaci velkou odpovědnost. Český Těšín je v něčem zakleté místo: divadlo stojí mezi paneláky a většinou tam žijí mladí horníci, kteří na divadlo nemají čas. Bylo těžké najít k tomu textu klíč, ale nakonec se Jakubovi velmi dobře podařilo zachytit krutost té hry, toho jak se opouštíme, jak kašleme jeden na druhého. A diváci se hrozně smáli (až jakoby trošku v křeči) a taky plakali. Byla jsem při téhle práci šťastná. A události, které následovaly, byly velice zvláštní. Poté, co jsem převzala cenu Foibosu za nejlepší herecký výkon a divadlo cenu za nejlepší hru, jsem dostala výpověď z divadla pro nadbytečnost v souboru. Díky tomu, jak mě to vyneslo nahoru, jsem poznala absurditu vztahů mezi divadlem a jeho tamními zřizovateli. Tenkrát jsem četla knihu vzpomínek Vlasty Chramostové a říkala jsem si, že to snad není možné, jak se některé způsoby nezměnily. Megeen byla moje poslední role v Těšíně a já jsem si myslela, že se už nikdy k divadlu nevrátím. Ale ještě jsem díky ní měla dva krásné zážitky: to když pan Somr napsal do bulletinu Cen Thálie, že jsem byla jeho hereckým zážitkem roku, a potom když jsem tady viděla *Osiřelý západ* a rozplakala jsem se štěstím nad tím, jak to chlapi dokázali zahrát.

Jak na tebe zapůsobil Činoherní klub při zkouškách inscenace *Nebezpečné vztahy*?

Když jsem od pana Smočka dostala pozvání na spolupráci v *Nebezpečných vztazích*, měla jsem strach. Za prvé jsem dlouho nestála na jevišti a za druhé si myslím, že jít hrát do tohoto divadla je odvážné, protože vlastně nevíte, jestli se vyrovnáte s energií, která tu je. Připomíná mi to pana Částku, který, když jel někam hrát, měl ve smlouvě jediný požadavek – ticho. A Činoherák v sobě má tohle ticho, takovou přirozenou vzájemnou úctu. Když jsem sem přišla, byla jsem z toho zaskočená, ale byla to pro mě velká úleva.

Jaké je zkoušení *Syngovy hry Hrdina západu*?

Je fakt, že *Hrdina západu* má ke *Krásce z Leenane* blízko. Je to text na ostří nože, v něčem krutárna a v něčem ohromná sranda. Když si tu hru přečetl Milan Mikulčík, řekl mi, že má z těch postav pocit, jako by seděly na koni, kterému hoří chvost, a řítily se proti benzínové pumpě.

Chodila jsi na ostravskou konzervatoř s Ivanou Chýlkovou. Seděly jste v jedné lavici?

Ano. Vždycky, když si Ivana chtěla natáhnout nohy, zbořila panu profesorovi Kocúrovi židli u klavíru. Ale bohužel jsme nemohly sedět vzadu, protože jsme nonstop rušily.

Děkujeme za rozhovor (rap/peh)

VÍTĚZSLAVA FRYNTOVÁ

Od 24. dubna navštěvuje zkoušky *Hrdiny západu* paní **Vítězslava Fryntová**, která vyučuje přednes na DAMU a jejíž lekce vycházejí také z literárněvědných koncepcí Emanuela Frynty (1923-1975), jeho pojetí literatury jako orálního gesta.

„Přednes je představa, nic jiného. Každý verš je představa, z níž hovořím, nejde o slova... Představu nikdo nevidí, ale je třeba mluvit tak, abychom uvěřili, že mluvčí představu má.“

Vítězslava Fryntová

Připravujeme

Anton Pavlovič Čechov

IVANOV

Překlad: Leoš Suchařípa / Režie: Martin Čičvák

Premiéra na podzim 2007

Čechov – snad i díky tomu, že se k divadlu dostal přes prouzu, přes povídky – přivedl jako první na jeviště situace tak říkajíc banální a všední, pro drama zdánlivě nepoužitelné a nevhodné. Jako by nám tak své postavy přiblížil: jako bychom všechno, co se v jeho hrách děje, stačili nebo mohli „pokryt svou zkušeností“, jako by to byl život, který sami důvěrně známe. Ale jsme opravdu schopni takové otevřenosti, tak upřímné výpovědi o sobě samých? Pamětníci dokládají, jak „každý člověk v přítomnosti Antona Pavloviče mimoděk v sobě pocítil touhu být prostší, pravdivější, být více samým sebou“ – a jako by podobné nároky kladly čechovovské postavy i na své interprety: být prostší a být pravdivější. A ještě dokonce probudit v nich touhu po tom, dokázat jim, že bez toho nelze inscenovat Čechova, že bez toho nelze dělat umění vůbec.

Josef Topol

Doušky

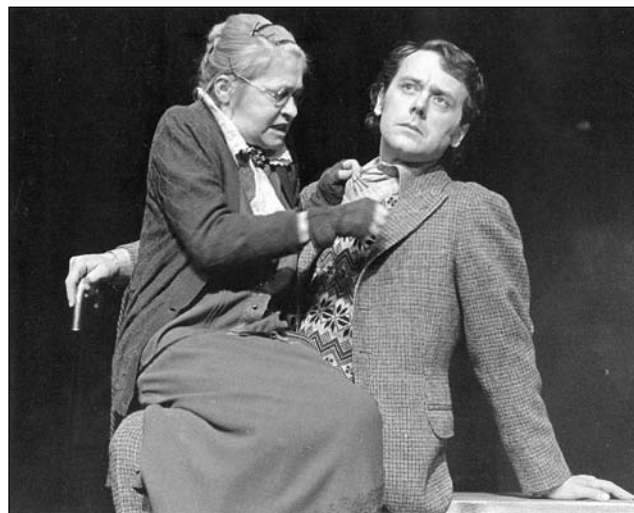

• Petr Nárožný oslavil 14. dubna v Činoherním klubu 69. narozeniny. 16. května 1962 se narodil Ondřej Vetchý. 2. května bylo 45 let Vladimíru Javorskému.

• 27. dubna zemřel Svatopluk Beneš. V Činoherním klubu hrál Barona Régnarda v inscenaci *Ten, který dostává políčky*.

• 7. června se ve Stavovském divadle uskuteční premiéra hry Václava Štecha *David a Goliáš* v režii Ladislava Smočka.

• Galerie Smečky připravuje na červen výstavu „DADA – Rumuni v Cabaretu Voltaire a Ztracené umění české DADA“.

Ö. von Horváth: *Povídky z Vídeňského lesa* (Alfréd, režie L. Smoček, 1981)

OLDŘICH VIZNER

6. května slaví 60. narozeniny. Byl členem ČK v letech 1977-97 a hrál v 19 inscenacích: *Pension pro svobodné pány*, *Tři v tom*, *Hejtman z Kopníku*, *Povídky z Vídeňského lesa*, *Svatby*, *Bez roucha*, *Provinční anekdoty*, *Ivanov*, *Žebrácká opera*, *Mumraj*, *Lakomec*, *Kosmické jaro* a další. Dodnes hostuje v inscenaci *Sex noci svatojánské*.

Je to opakující se katarzní prožitek magie divadla. Nevím, zda je to magie bílá nebo černá, ale magie to je. Přijdete do divadla unaven, ve špatné náladě. Pak vás to vtáhne do představení a hraje naplno, což je vaše záchrana. Vydáte energii, která se vám v porozumění hledíště, v jeho potlesku tisíckrát vrátí. Je to pokaždé stejné, pokaždé krásné, pokaždé povznášející a je lhostejné kolikátou reprízu děláte. Ale musíte hrát jako o život, jinak to nemá cenu.

Oldřich Vizner

W. Allen: *Sex noci svatojánské* (Leopold, režie I. Krobot, 1993)

TÁŇA FISCHEROVÁ

oslaví kulaté narozeniny 6. června.

H. Pinter: Narozeniny (Lulu, režie J. Vostrý, 1967)

Táňa Fischerová hrála v Činoherním klubu Lulu v Pinterových *Narozeninách*, Bibi Hrdinovou v *Na ostří nože* Aleny Vostré, Aňu ve *Višňovém sadu*, Nevěstu a Denisu v *Candidovi*, Natašu v Gorkého *Na dně*, Olinku ve *Zlatém kočáru* a Soňu ve *Strýčku Váňovi*. Hrála a zpívala v inscenacích J. Vodňanského a P. Skoumala *S úsměvem idiota* a *Hurá na Bastilu*. Členkou uměleckého souboru ČK byla do vynuceného odchodu v roce 1973. Na jeviště ČK se vrátila v r. 1999 v inscenaci *S úsměvem idiota atd.*

J. Vodňanský - P. Skoumal: Hurá na Bastilu (režie P. Skoumal, 1970)

MIROSLAV MACHÁČEK

se narodil v Nymburce 8. května před 85 lety.

Etika režijní a herecké práce má přesná pravidla. Člověku musí o něco jít, musí znát svou vlastní představu o světě, o lidech. Dostane-li pak možnost, musí se snažit ji prosadit. V divadelní režii mě lákal přístup k dramatickým textům, snaha dopátrat se ve hře životní pravdy a najít působivou formu přetlumočení divákům.

Miroslav Macháček

L. Smoček: Piknik (Smile, 1965)

F. M. Dostojevskij: Zločin a trest (Svidrigajlov, režie E. Schorm, 1966)

Kabina Činoherního klubu: světlo a zvuk

Nemáme rádi tmu. Tma je naším nepřítelem. Když je tma, nic nevidíme, nevíme, co se děje. Ve tmě se dějí nekalosti, na které si musíme posvítit. Říkají nám osvětlovači, ale nám přijde přesnější anglický výraz Light Masters. Ano, vládci světla. (P)oslí světla. Jsme dva lumény, kteří kropí fotony naši zahrádku. Máme svá fotonová torpéda, kterými si posvítíme na všechny temné stránky naší duše. Vše kontrolujeme z naší strážné věže a měníme nálady, aby se nám to ukázalo ve správném světle. – I ty můžeš být osvícen ...

Milan Pastyřík a Jaromír Vondrák

První zmínku o Činoherním klubu jsem zaznamenal až někdy v revolučním roce 1989, a to ještě v souvislosti se vznikem tehdejšího Občanského fóra. Jako divák jsem ho potom, ke své smůle, navštívil vlastně jenom jednou, když jsem se byl podívat na představení *Lakomec*, které mně spolu s atmosférou toho prostoru absolutně učarovalo. Tou dobou jsem si však už svůj velký sen pracovat v divadle plnil na jiné adrese. Ale náhoda tomu chtěla, že právě tam jsem se mohl setkat i s osobnostmi z Činoheráku, měl tu čest s nimi spolupracovat, a když se potom naskytla příležitost přestěhovat se společně s *Vincentem* do Smeček, bylo mi jasné, že už není třeba dál snít. Od té doby se Činoherní klub a jeho zvukařská kabina nad balkonem staly mým druhým domovem. Jednak z pohledu stráveného času, ale hlavně díky všem těm báječným lidem, se kterými se tu setkávám, kterých si vážím a kteří mě snad přijali mezi sebe. Jsem tu moc rád a jsem tu šťastný.

Díky Činohernímu klubu za (s)plnění mého snu, díky Ondro za všechno!

Radek Šebele

Proč a jak to, že jsem v Činoheráku?

- Jsou tu vesměs báječní lidé, dělá se tu dobré divadlo, je tu samobujející sranda, uzavírá se mi tady kruh.

V souvislosti s položenou otázkou si nutně vzpomínám, jak jsem v roce 1971 poprvé přišel do styku s divadlem zevnitř (ne co by divák) v tehdejším Atelieru ve Spálené ulici, což byl vlastně někdejší Olympic. Tam jsem jako talentovaný bubeniček působil ve skupině doprovázející K. Černocho a Evu Olmerovou – a bylo to okouzující. V tom mladickém rozvášnění jsem to ale nedokázal zhodnotit

a vychutnat. Pozdější odchod do větších a známějších orchestrů a do nahrávacích studií znamenal ztrátu kontaktu s tímto svérázným světem malého divadla.

Jedinec se ale vyvíjí, a tak jsem se časem provyvíjel až ke kompozici filmové hudby, kde mě výrazně oslovila práce s animovaným filmem. Pak ovšem doba přinesla požadavek takovouto hudbu a zvuky vytvářet a produkovat doma pomocí počítače. A v tu chvíli se stáváš zavřeným v jedné místnosti s přístroji a všechno si musíš udělat sám. A náhle zjistíš, že ti ujel nejen ten příslovečný vlak, ale i všechny dostupné dopravní prostředky použitelné k tomuto přímeru a jsi v tom procesu poněkud osamělý. Do této situace přišla v roce 2002 nabídka, abych pomohl v ČK se zvukem. Na jednu sezonu.

Nabídka pro mě, který už nikdy nechtěl účinkovat v divadle a domníval se, že není nic nudnějšího než hrát opakovaně to samé.

Tak dobře – a po prvotních neúspěších zjišťuješ, že to je úžasná práce. V principu podobná ozvučování filmů, s obrovskou atmosférou a tvůrčím duchem okolo tebe a – že je to fajn. A dokonce můžeš skvěle využít své dosavadní zkušenosti s pohyblivými obrázky. Jen s tím zásadním rozdílem, že když se něco zkazí ve filmové míchačce, jednoduše se to opraví. Tady ne – tady je scéna nenávratně pryč a může ti to být stokrát líto – je to nevratné. Asi v tom divadelním zvučení nacházím tím pádem emoce, o které jsem kdysi přišel s koncem aktivního muzicírování. A to mě baví. Takový ten nesdělitelný vnitřní třes. Radost v kabině, když se nám něco význačně povede, je také nesdělitelná. Asi by to i málokoho zajímalo. Jen ten cílený potlesk schází. Ale on je možná víc povznášející vlastní pocit, že se představení podařilo.

No a tak si právě myslím, že v mém případě se uzavírá ten příslovečný kruh zmíněný na začátku. Z divadla – přes řadu let mimo něj – zase do divadla. Do malého divadla. Do Činoheráku. S tím velkým světem, rozprostírajícím se na výsluní publicity, už si vzájemně nerozumíme. A tak jen věřím, že až nevylezu po žebříku do kabiny, nebo – nedej bože – přestanu slyšet, necháte mě tady třeba utírat prach. Jsem totiž na rozdíl od některých mentorujících přesvědčen o tom, že i o současném Činoheráku se bude po čase zase říkat: „Jó, to už dneska není ten starý Činoherák. To tenkrát, když tu byl ještě .....“ – stačí si dosadit jména, která všichni dobře znáte ze současnosti. Takže zpět k úvodní otázce: Jsem tu prostě rád. *Zdeněk John*

Ve Smečkách 24, 110 00 Praha 1

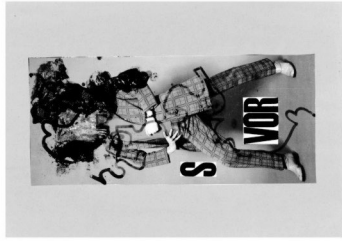
(vedle Činoherního klubu)

e-mail: galerie.smecky@ppas.cz

tel.: +420 222 210 268

tel./fax: +420 222 210 272

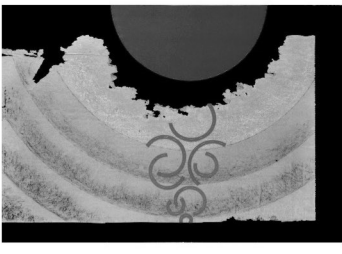
* g a l e r i e
s m e č k y

Navštivte výstavu

Josef Hampl - - - - - Josef Honys

„setkání šicího stroje s lokomotivou“

Výstava bude otevřena **do 19. 5. 2007**

úterý - sobota, 11.00 - 18.30 hodin.

Vstup zdarma pro držitele ZTP, ZTP/P, důchodce, děti, studenty SŠ i VŠ a pro všechny držitele Zákaznické karty Pražské plynárenské, a. s.